

Η... ανατομία ενός «θαύματος»

«ΕΘΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ» 9/4/2006

Του Πέτρου Παπαβασιλείου
petros@pegasus.gr

Για τους 50.000 και πλέον πιστούς που ήδη συνέρευσαν στην ανδρική Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Αγάθωνος), η μη αλλοίωση της σορού του μοναχού Βησσαρίωνος συνιστά θεϊκό σημάδι. Για κάποιους σκεπτικιστές (ή σκεπτόμενους), το φαινόμενο επιβεβαιώνει απλώς την εξαιρετική ικανότητα της Εκκλησίας να διαχειρίζεται τον θάνατο και το μυστήριο που τον περικλείει.

Για τους ιατροδικαστές η «μουμιοποίηση», όπως χαρακτηρίστικά αναφέρουν, «είναι ένα απόλυτα εξηγήσιμο φαινόμενο».

Για τους ζηλωτές της πίστης, η εικόνα που εμφανίζει το λείψανο του γέροντα «βεβαιώνει την παντοδυναμία του Θεού, αλλά και τη ζωντανή παρουσία Του μέσα στην επίγεια ζωή του κόσμου».

Ο,τι κι αν ισχύει, το βέβαιο είναι πως το «θαύμα» της Μονής Αγάθωνος στη Φθιώτιδα προκαλεί «πιστεύσαντες και μη πιστεύσαντες». Στις δικτυακές πύλες αγιορειτών μοναχών το φαινόμενο ήδη χρεώνεται ως «θαύμα», γιατί «το σκήνωμα του γέροντα Βησσαρίωνα βρέθηκε ανέπαφο...».

Συμπληρωματικά κάποιοι άλλοι ισχυρίζονται -βασισμένοι στις εκτιμήσεις των μοναχών της Μονής Αγάθωνος- ότι: «Η κατάσταση στην οποία βρέθηκε το σκήνωμα του Βησσαρίωνα έχει όλα τα χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν σε περιπτώσεις αγιοποίησης».

Μέσα από τις ίδιες μαρτυρίες γίνονται γνωστές οι εξής λεπτομέρειες: «Κατάπληκτοι οι μοναχοί διαπίστωσαν ότι η σορός του γέροντα Βησσαρίωνα ήταν σχεδόν άφθαρτη και παρουσιάζει την ίδια εικόνα του νεκρού όταν είχε ταφεί, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις στα χαρακτηριστικά του. Όπως δήλωσαν οι μοναχοί, από τον τάφο αναδιδόταν ευωδιά μύρου, ενώ και τα άμφια δεν παρουσίαζαν καμία φθορά...».

Κήρυγμα

αφθαρσίας

Κάποιοι άλλοι φανατικοί της εκκλησιαστικής μας παράδοσης έσπευσαν να συνδέσουν το φαινόμενο με το θέμα της καύσης των νεκρών. Ηγούμενος μοναστηριού, που δεν έχει σχέση με τη Μονή Αγάθωνος, αναρωτήθηκε πριν από λίγες μέρες απευθυνόμενος σε προσκυνητές: «Τυχαία αναδείχθηκε άφθαρτο το σκήνωμα του μακαριστού ιερομονάχου Βησσαρίωνος της Μονής Αγάθωνος λίγες μέρες μετά την ψήφιση από την ελληνική Βουλή του νόμου για την προαιρετική καύση των νεκρών ή μήπως ο Θεός θέλει να μας δώσει την απάντησή Του επί του επικαίρου θέματος...».

Στη Μονή Αγάθωνος, πάντως, ο ηγούμενος π. Δαμασκηνός, προσπαθώντας να πείσει ότι δεν πρόκειται για εκμετάλλευση του θρησκευτικού συναισθήματος, δήλωσε ότι «το σκήνωμα του πατρός Βησσαρίωνος εκτέθηκε σε λαϊκό προσκύνημα για να του αποδοθεί ο σεβασμός που του αρμόζει...».

Η Σύνοδος από την πλευρά της εξέδωσε μια αμφίσημη ανακοίνωση για το φαινόμενο Βησσαρίωνος την περασμένη Τρίτη, αφήνοντας κάθε περιθώριο στη Μητρόπολη Φθιώτιδος να «κεφαλαιοποιήσει» την πίστη ή την περιέργεια.

Βλέποντας, όμως, ότι πλήθαιναν οι φωνές που έκαναν λόγο για εκμετάλλευση, δύο μέρες αργότερα εξέδωσε και νέα ανακοίνωση στην οποία επισήμαινε τα εξής: «Η Ιερά Σύνοδος απορρίπτει μετά βδελυγμίας τις αιτιάσεις για εμπορία των Αγίων, επειδή έξω από την Ιερά Μονή Αγάθωνος έχουν εγκατασταθεί πτωχοί βιοπαλαιστές και μικροπωλητές, για την τυχόν απομάκρυνση των οποίων, εάν υφίσταται λόγος, μόνοι αρμόδιοι είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η Αστυνομική Αρχή ή για δήθεν σκοταδισμό εκμετάλλευση και μεσαίωνα, επειδή συρρέει πλήθος πιστών στην Ιερά Μονή (Αγάθωνος), της οποίας τα έσοδα, άλλωστε, από το Ιερό αυτό Προσκύνημα, όπως τονίσθηκε ήδη από τον οικείο Ιεράρχη, θα διατίθενται για φιλανθρωπικούς σκοπούς».

Πέτρος Βασιλειάδης
καθηγητής Θεολογικής ΑΠΘ

«Αδικείται η Ορθοδοξία»

«Ο θόρυβος γύρω από το σκήνωμα του μοναχού Βησσαρίωνα οφείλεται στη σύγκρουση που συνεχίζει να υφίσταται ανάμεσα στη σύγχρονη κοινωνία και την Εκκλησία σε ό,τι αφορά τον τρόπο μαρτυρίας της Εκκλησίας.

Δυστυχώς η Εκκλησία μας, διακατεχόμενη εν πολλοίς από προνεωτερικά σύνδρομα, αδυνατεί να ασκήσει τη μαρτυρία της με αποτελεσματικό τρόπο και αυτό οφείλεται, ως έναν βαθμό, στο ότι δεν έχει έρθει μέχρι σήμερα σε μία σαφή σχέση με τα δεδομένα και τα ιδανικά της νεωτερικότητας, όπως είναι η επιστήμη, ο ορθός λόγος κ.λπ. Και αυτό παρά το γεγονός ότι στο παγκόσμιο θεολογικό στερέωμα η νεωτερικότητα έπαψε προ πολλού να θεωρείται ρήξη ή επανάσταση εναντίον της θείκης τάξεως, αλλά αποτέλεσμα της δράσης του Θεού. Μόνο αν έρθει σε μία νέα θεώρηση και νέα σχέση με τη νεωτερικότητα, η Εκκλησία μπορεί να επιτελέσει αποτελεσματικά και πειστικά τον προφητικό της λόγο.

Ο τρόπος με τον οποίο προσπαθούν να εκμεταλλευτούν ορισμένοι το όντως παράδοξο φαινόμενο ασφαλώς αδικεί τα μηνύματα και τις διδαχές της αυθεντικής Ορθόδοξης Παράδοσης».

Χαρά Σπηλιοπούλου
διευθύντρια Εργαστηρίου Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας Ιατρικής Σχολής Αθηνών

«Εχουμε...πολλές μούμιες»

«Κανένας ιατροδικαστής δεν έχει δει με κάποιο τρόπο τον νεκρό. Ωστόσο, εξηγείται απόλυτα το φαινόμενο της μουμιοποίησης. Είναι κάτι το οποίο συμβαίνει συχνά. Στο μουσείο έχουμε πολλές μούμιες, αλλά δεν τις εκθέτουμε για προσκύνημα».

Φίλιππος Κουτσάφτης
προϊστάμενος Ιατροδικαστικής Υπ. Αθηνών

«Νοσηρή θρησκοληψία...»

«Η μουμιοποίηση είναι ένα φυσικό φαινόμενο το οποίο δεν μας εκπλήσσει, γιατί πρόκειται για μια παραλλαγή της σήψης που εξαρτάται από τις συνθήκες της ταφής. Ακόμη δε και από τις συνθήκες που βρέθηκε ο νεκρός (αντιβιοτικά, χημειοθεραπεία κ.λπ.). Αφού λοιπόν είναι φυσικό φαινόμενο, δεν μπορούμε στην περίπτωση Βησσαρίωνα να μιλήσουμε για θαύμα. Προσωπικά εγώ δέχομαι τα θαύματα με την έννοια, όμως, της παρέμβασης μιας υπερφυσικής δύναμης στη φύση. Οσον αφορά την περιβόητη διάσταση πίστης και επιστήμης, αυτή δεν υπάρχει. Η μόνη διάσταση μεταξύ της επιστήμης και της πίστης είναι η θρησκοληψία, η οποία αποτελεί στοιχείο ψυχικής νόσου, που ερευνάται από την ψυχολογία και την ψυχιατρική».

Σπυρίδων
μητροπολίτης Λαγκαδά

«Είναι πολύ νωρίς ακόμα...»

«Πρέπει να περιμένουμε να δούμε αν πρόκειται για θαύμα. Αυτή η αναμονή είναι θέμα εκκλησιαστικών αρχών. Δεν πρέπει να βιαζόμαστε. Εγώ τόνισα ότι ήταν ένας καλός άνθρωπος που αγωνίστηκε στη ζωή του. Δεν μπορούμε όμως από τώρα να κάνουμε λόγο για θαύμα. Ο κόσμος καλά κάνει και επισκέπτεται το μοναστήρι, άλλωστε ποιος μπορεί να τον εμποδίσει. Δεν πρέπει, όμως, να πηγαίνουν για προσκύνημα, αλλά για να αποδώσουν τιμή σε ένα πρόσωπο το οποίο εμείς εκτιμούμε. Μπορεί και να είναι θαύμα, αλλά γι αυτό θα αποφανθούν αργότερα και το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Εκκλησία εν γένει».

Νίκος Καρακούκης
πρόεδρος της Πανελληνίας Ενωσης Ιατροδικαστών

«Απλώς... μουμιοποίηση»

«Το φαινόμενο της μουμιοποίησης είναι απόλυτα εξηγήσιμο επιστημονικά και ιατροδικαστικά, και οφείλεται στις ειδικές κλιματολογικές συνθήκες στον χώρο της ταφής. Στη μουμιοποίηση διατηρούνται απόλυτα τα μακροσκοπικά χαρακτηριστικά (πρόσωπο, μαλακά μόρια), ακόμα και επί εκατοντάδες έτη. Χρησιμοποιούνται τα μεταθανάτια φαινόμενα για να οροθετηθούν θαύματα. Είμαι βαθύτατα θρησκευόμενος, αλλά πιστεύω ότι ως θαύματα αξιολογούνται οι προθανάτιες δραστηριότητες των ανθρώπων και όχι οι μεταθανάτιες. Το φαινόμενο Βησσαρίωνα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως θαύμα καθόσον εξηγείται. Οι ιατροδικαστές έχουμε αντικρίσει πλείστα όσα φαινόμενα μουμιοποίησης ή σαπωνοποίησης».

π. Σταύρος Παπαχρίστος
μέλος Παγκληρικής Παλλαϊκής Κίνησης, Ιερού Συνδέσμου Κληρικών Ελλάδος

«Έπρεπε να ταφεί»

«Θα έπρεπε να είχε γίνει ταφή του σκηνώματος και όποιος θα ήθελε, να πάει να τον τιμήσει στο μνήμα του. Το πρόβλημα ξεκινάει από τη στιγμή που τοποθετήθηκε στη λάρνακα. Δεν μας βρίσκει σύμφωνους η αγιοποίηση ή έστω η απονομή της τιμής από τη σημερινή γενιά. Αυτό ανήκει στις μέλλουσες γενιές. Δηλαδή η αγιοποίηση ενός προσώπου πρέπει να γίνεται μετά παρέλευση περίπου εκατό ετών. Εμείς θέλουμε Ορθοδοξία και Ορθοπραξία. Όλα αυτά που γίνονται σήμερα δεν είναι κανονική Ορθοδοξία».

Κομποσκοίνια, σουβενίρ και αγιασμός με 3 ευρώ

Αι γενεαί πάσαι συρρέουν τις τελευταίες τρεις εβδομάδες στη Μονή Αγάθωνος. Το «εισιτήριο» για να περάσει κανείς το κατώφλι του μοναστηριού και να διεισδύσει στον κόσμο όπου η θρησκευτική πίστη αναμειγνύεται με το αξιοθέατο, αρχίζει από περίπου 15 ευρώ. Τόσο είναι το αντίτιμο για το λεωφορείο που ναυλώνει η ενορία ή το τουριστικό γραφείο για την «προσκυνηματική εκδρομή».

Τι πέφτει στο παγκάρι

Ενα μπουκαλάκι που θα γεμίσει αγίασμα τιμάται 0,50 λεπτά το πλαστικό και 3 ευρώ το γυάλινο. Το ποσό για τα κεριά είναι κατά προαίρεση, γι αυτό και δεν υπολογίζεται στα σταθερά έξοδα του πιστού, πάντως συγκαταλέγεται στα σίγουρα έξοδα του μοναστηριού.

Κι αν κανείς θέλει να φύγει με ένα εκκλησιαστικό σουβενίρ, η «μπουτίκ» του μοναστηριού προσφέρει ποικιλία, από διαβασμένα κομποσκοίνια μέχρι καντήλια και εικόνες. Στη χάρη του Βησσαρίωνα προσεύχονται όλες οι ηλικίες. Οι ιστορίες που ανταλλάσσουν στα πηγαδάκια μεταξύ τους οι πιστοί για θαύματα πολλαπλασιάζονται με την ταχύτητα που το νερό έγινε κρασί στον γάμο της Κανά.

Η αγιότητα έχει προεξοφληθεί στις συνειδήσεις των επισκεπτών και η λάρνακα με το σκηνώμα έχει σπάσει τις διαχωριστικές γραμμές: εικοσάρηδες, πενηντάρηδες και υπερήλικες προσκυνούν τον ημι- άγιο και αναμένουν το επίσημο ραντεβού μετά την αγιοποίηση.

Πάνω από τη λάρνακα σκύβουν σκουλαρίκια καρφωμένα στη μύτη, κεφάλια με τούφες πανκ και μίνι φούστες που τραβιούνται κάτω όπως όπως για να μην ανέβουν σε ασεβή ύψη, ενώ κάποιοι ενάρετοι φοιτητές εξ Αθηνών κάνουν τον σταυρό τους που η εξεταστική αργεί ακόμα και προλαβαίνουν να σπεύσουν στη Μονή Αγάθωνος.

Π. ΒΟΝΑΤΣΟΥ

Λίστα Αγίων...εν αναμονή

Η πιο πρόσφατη περίπτωση «αγίου» που τροφοδότησε πλήθος συζητήσεων ήταν αυτή του Δημήτριου Λέκκα. Το θέμα είχε λάβει μεγάλες διαστάσεις στο τέλος της δεκαετίας του 1980, όταν πλήθος προσκυνητών συνέρεε στο σπίτι του στην Αθήνα. Πέθανε σε νεαρή ηλικία και οι συγγενείς του, επικαλούμενοι οράματα και φωνές, ζητούσαν την αγιωνυμία του. Η Σύνοδος ασχολήθηκε με το θέμα το 1990, αλλά κρίθηκε πως δεν συνέτρεχαν σοβαροί λόγοι για την αγιοποίησή του.

Ο εκδοροσφαγέας...

Μία άλλη περίπτωση αγιωνυμίας, για την οποία όμως δεν έχει ληφθεί ακόμα οριστική απόφαση, σχετίζεται με το πρόσωπο του μοναχού Παπουλάκου, κατά κόσμον Χριστόφορου Παναγιωτόπουλου. Ο Παπουλάκος έδρασε στα μέσα του 19ου αιώνα. Ήταν εκδοροσφαγέας χοίρων και έγινε μοναχός σε προχωρημένη ηλικία. Αίτημα για την αγιοποίησή του κατέθεσε πριν από δέκα χρόνια περίπου ο μητροπολίτης Καλαβρύτων Αμβρόσιος. Ανάλογα αιτήματα αγιοποίησης που βρίσκονται σε εκκρεμότητα είναι αυτά που αναφέρονται στα πρόσωπα του ήρωα της Επανάστασης Αθανασίου Διάκου, του επισκόπου Σαλώνων Ησαΐα, του μοναχού Εφραίμ, τα λείψανα του οποίου εκτίθενται στο μοναστήρι του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στη Νέα Μάκρη, και του Κωνσταντίνου στην Καρδίτσα ο οποίος μαρτύρησε την περίοδο της Τουρκοκρατίας.